

ORDIN

privind aprobarea certificării Companiei Naționale de Transport al Energiei Electrice „Transelectrica” - S.A. ca operator de transport și de sistem al sistemului electroenergetic național

Emitent **AUTORITATEA NAȚIONALĂ DE REGLEMENTARE ÎN DOMENIUL ENERGIEI**

Având în vedere prevederile:

– Avizului Comisiei Europene C(2013) 6891 final din 14 octombrie 2013 referitor la certificarea Companiei Naționale de Transport al Energiei Electrice „Transelectrica” - S.A.;

– art. 3 alin. (2) din Regulamentul (CE) nr. 714/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iulie 2009 privind condițiile de acces la rețea pentru schimburile transfrontaliere de energie electrică și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1.228/2003 potrivit căroră „La primirea unui aviz din partea Comisiei, autoritatea de reglementare națională adoptă, în termen de două luni, decizia finală cu privire la certificarea operatorului de transport și de sistem, ținând seama în cea mai mare măsură posibilă de avizul Comisiei. Decizia autorității de reglementare și avizul Comisiei se publică împreună.”;

– [art. 31 alin. \(1\) din Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012](#) potrivit căroră operatorul de transport și de sistem se organizează și funcționează după modelul „operator de sistem independent” și este persoană juridică certificată de autoritatea competentă în ceea ce privește îndeplinirea condițiilor legale de certificare;

– [art. 31 alin. \(5\) din Legea nr. 123/2012](#) potrivit căroră procedura de certificare a operatorului de transport și de sistem se finalizează conform prevederilor art. 3 din Regulamentul (CE) nr. 714/2009;

– art. 34 „Condiții de certificare a operatorului de transport și de sistem” din [Legea nr. 123/2012](#);

– [Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 33/2007](#) privind organizarea și funcționarea Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei, aprobată cu modificări și completări prin [Legea nr. 160/2012](#);

– [Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 18/2013](#) pentru desemnarea entității publice care exercită, în numele statului, calitatea de acționar la Compania Națională de Transport al Energiei Electrice „Transelectrica” - S.A. și la Societatea Națională de Transport Gaze Naturale „Transgaz” - S.A. Mediaș,

luând în considerare Cererea nr. 11.032 din 5 aprilie 2013, înregistrată la Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei - ANRE cu nr. 18.175 din 9 aprilie 2013, depusă de către Compania Națională de Transport al Energiei Electrice „Transelectrica” - S.A., cu sediul social în municipiul București, sectorul 1, bd. Gen. Gheorghe Magheru nr. 33, înregistrată în Registrul Comerțului cu numărul de ordine J40/8060/2000, pentru certificarea ca operator de transport și de sistem în sensul prevederilor art. 13 din Directiva 2009/72/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice și de abrogare a Directivei 2003/54/CE, precum și ale prevederilor [art. 31 alin. \(1\) și art. 34 din Legea nr. 123/2012](#),

președintele Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei emite următorul ordin:

Articolul 1

Se aprobă certificarea Companiei Naționale de Transport al Energiei Electrice „Transelectrica” - S.A. ca operator de transport și de sistem al sistemului electroenergetic național, care este organizată și funcționează după modelul „operator de sistem independent”, în condițiile prezentului ordin.

Articolul 2

În termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentului ordin, Compania Națională de Transport al Energiei Electrice „Transelectrica” - S.A. este obligată să facă dovada adoptării următoarelor măsuri:

a) modifică actele constitutive ale companiei în sensul introducerii obligativității îndeplinirii cerințelor prevăzute la [art. 34 alin. \(1\) lit. a\)-c\) și alin. \(2\) și \(3\) din Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012](#) de către acționarii companiei, precum și de către persoanele care fac parte din organele de conducere ale acesteia;

b) modifică actele constitutive ale companiei în sensul introducerii interdicției pentru acționarii care dețin mai mult de 5% din acțiuni de a exercita drepturile ce decurg din calitatea de acționar, prevăzute la [art. 34 alin. \(2\) lit. \(i\) și \(ii\) din Legea nr. 123/2012](#), dacă aceștia exercită vreun drept sau controlul asupra unei societăți cu activitate de producere ori de furnizare de energie electrică și/sau gaze naturale. Această interdicție se aplică acționarului, până la

încetarea stării de incompatibilitate ce rezultă din neîndeplinirea cerințelor prevăzute la [art. 34 alin. \(1\) lit. a\)-c\) din Legea nr. 123/2012](#), care este constatată de Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei - ANRE;

c) modifică actele constitutive ale companiei în sensul interzicerii intervenției oricărei persoane sau entități publice ori private, care nu face parte din organele de conducere, în luarea deciziilor referitoare la activitatea curentă și funcționarea de zi cu zi a companiei;

d) elimină orice situație de incompatibilitate cu privire la oricare dintre membrii actuali ai organelor de conducere, dintre cele enunțate la capitolul III pct. 3 din Avizul C (2013) 6891 din 14 octombrie 2013 al Comisiei Europene.

Articolul 3

(1) Compania Națională de Transport al Energiei Electrice „Transelectrica” - S.A. este obligată să depună la ANRE documente pertinente, temeinice și elocvente care să certifice îndeplinirea măsurilor prevăzute la [art. 2](#), până cel târziu la împlinirea termenului de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentului ordin.

(2) ANRE poate solicita în orice moment completări și clarificări cu privire la documentele primite în condițiile alin. (1).

Articolul 4

Compania Națională de Transport al Energiei Electrice „Transelectrica” - S.A. are obligația să întocmească și să transmită către ANRE un raport lunar privind stadiul îndeplinirii măsurilor prevăzute la [art. 2](#) și 5, până la sfârșitul fiecărei luni calendaristice.

Articolul 5

Pentru a respecta cerințele de certificare prevăzute în Avizul C (2013) 6891 din 14 octombrie 2013 al Comisiei Europene, în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentului ordin mai este necesară adoptarea următoarelor măsuri:

1. Ministerul Finanțelor Publice ar trebui să devină autoritatea contractantă a acordului de concesiune a activelor rețelei electrice de transport și a terenurilor pe care aceasta este amplasată, sens în care este necesară modificarea [Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 18/2013](#) pentru desemnarea entității publice care exercită, în numele statului, calitatea de acționar la Compania Națională de Transport al Energiei Electrice „Transelectrica” - S.A. și la Societatea Națională de Transport Gaze Naturale „Transgaz” - S.A. Mediaș și/sau modificarea [art. 6 lit. g\) din Legea nr. 123/2012](#), iar, în calitate de

reprezentant al proprietarului rețelei de transport de energie electrică, această autoritate ar trebui să preia de la Ministerul Economiei drepturile și obligațiile decurgând din contractul de concesiune nr. 1 din 29 iunie 2004 încheiat între acesta și Compania Națională de Transport al Energiei Electrice „Transelectrica” - S.A. prin încheierea unui act adițional semnat de toate părțile implicate.

2. Dispozițiile legale privind coordonarea metodologică și operațională a Dispecerului național de către Departamentul pentru Energie ar trebui să fie eliminate prin adoptarea următoarelor măsuri legislative:

a) abrogarea [art. 5 alin. \(2\) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2013](#);

b) abrogarea punctelor 4 și 31 ale [art. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 429/2013](#) privind organizarea și funcționarea Departamentului pentru Energie, cu modificările ulterioare.

3. Cadrul legislativ în vigoare, respectiv [Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2013](#), ar trebui completat cu o dispoziție care să interzică orice intervenție a oricărei persoane sau entități publice ori private, care nu face parte din organele de conducere ale Companiei Naționale de Transport al Energiei Electrice „Transelectrica” - S.A., în luarea deciziilor referitoare la activitatea curentă și funcționarea de zi cu zi a acestei companii. Această interdicție se referă inclusiv la punerea în aplicare de către companie a măsurilor adoptate în cadrul politicilor și strategiei în domeniul energiei electrice și gazelor naturale.

4. Cadrul legislativ în vigoare, respectiv [Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2013](#), ar trebui completat cu o dispoziție care să confere ANRE competența de a verifica îndeplinirea cerințelor prevăzute la [art. 34 din Legea nr. 123/2012](#) de către acționarii Companiei Naționale de Transport al Energiei Electrice „Transelectrica” - S.A. care dețin mai mult de 5% din acțiuni, precum și de către candidații propuși în consiliul de supraveghere, consiliul de administrație, în directoratul companiei, precum și în alte organisme care reprezintă compania din punct de vedere juridic, înainte de numirea respectivilor candidați.

Articolul 6

Neîndeplinirea sau îndeplinirea parțială a măsurilor prevăzute la [art. 2](#) și 5 conduce la nulitatea deplin drept a ordinului, cu consecința că prezentul ordin își încetează efectele atât pentru trecut, cât și pentru viitor.

Articolul 7

Prezentul ordin nu constituie un impediment pentru nicio entitate publică din România în vederea adoptării măsurilor necesare implementării modelului de separare a proprietății asupra rețelei electrice de transport, prevăzut la art. 9 alin. (1) din Directiva 2009/72/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice și de abrogare a Directivei 2003/54/CE.

Articolul 8

Compania Națională de Transport al Energiei Electrice „Transelectrica” - S.A. duce la îndeplinire prevederile prezentului ordin, conform atribuțiilor stabilite de lege, iar direcțiile și serviciile de specialitate din cadrul ANRE urmăresc respectarea prevederilor prezentului ordin.

Articolul 9

(1) Prezentul ordin, împreună cu referatul de aprobare aferent acestuia, se comunică Comisiei Europene de către ANRE.

(2) Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, împreună cu Avizul Comisiei Europene C(2013) 6891 final din 14 octombrie 2013 prevăzut în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin, conform prevederilor art. 3 alin. (2) din Regulamentul (CE) nr. 714/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iulie 2009 privind condițiile de acces la rețea pentru schimbările transfrontaliere de energie electrică și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1.228/2003.

Președintele Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei,

Niculae Havrileț

București, 11 decembrie 2013.

Nr. 90.

ANEXĂ

Bruxelles, 14.10.2013

C(2013) 6891 final

COMISIA EUROPEANĂ

AVIZ AL COMISIEI

din 14.10.2013

în temeiul articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 715/2009 și al articolului 10 din Directiva 2009/73/CE - România - Certificare a Companiei naționale de transport al energiei electrice „Transelectrica S.A.”

I. Procedura

La data de 15 august 2013, Comisia a primit o notificare din partea Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei (denumită în continuare „ANRE”), în conformitate cu articolul 10 alineatul (6) din Directiva 2009/72/CE (denumită în continuare „directiva privind energia electrică”), cu privire la un proiect de decizie de certificare a Companiei naționale de transport al energiei electrice „Transelectrica” S.A. (denumită în continuare „Transelectrica”) ca operator de sistem independent (Independent System Operator - ISO) pentru rețeaua de transport al energiei electrice din România.

În temeiul articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 714/2009 (denumit în continuare „regulamentul privind energia electrică”), Comisiei îi revine sarcina de a examina proiectul de decizie notificat și de a transmite un aviz autorității naționale de reglementare relevante cu privire la compatibilitatea deciziei cu articolul 10 alineatul (2) și cu articolul 9 din directiva privind energia electrică.

II. Descrierea deciziei notificate

Transelectrica operează rețeaua de transport de energie electrică din România.

În prezent, Transelectrica este deținută de către statul român (58,688%), S.C. Fondul Proprietatea (13,499%), S.I.F. Oltenia (7,04%) și de către alți acționari (20,8%), fiecare

deținând mai puțin de 3% din acțiunile societății Transelectrica¹. Aceasta este listată la Bursa de Valori din România. Ea urmărește să fie certificată prin aplicarea modelului operatorului independent de sistem (denumit în continuare „modelul ISO”), astfel cum se menționează la articolul 9 alineatul (8) din directiva privind energia electrică.

¹ Conform documentației furnizate de ANRE în notificarea trimisă de aceasta.

În proiectul de decizie, ANRE analizează dacă cerințele de certificare a societății Transelectrica ca ISO sunt îndeplinite, ținând cont de dispozițiile legislației românești de punere în aplicare a directivei privind energia electrică. ANRE consideră că Transelectrica poate fi certificată preliminar ca un operator de transport și de sistem pentru rețeaua de transport cu condiția ca Transelectrica:

În termen de șase luni de la data prezentei decizii Compania Națională de Transport al Energiei Electrice «Transelectrica» - S.A. are obligația să îndeplinească în integralitate condițiile prevăzute la art. 34 alin. (1) lit. a), b) și c), alin. (2) și alin. (3) din [Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012](#)², inclusiv prin eliminarea posibilității de a se exercita asupra sa sau asupra activității sale sau asupra proprietarului rețelei electrice de transport, prin orice mijloace de coordonare, de subordonare sau prin orice alte mijloace, influențe decisive/determinante de către o persoană care exercită controlul sau vreun drept asupra unui operator economic care desfășoară oricare dintre activitățile de producere sau de furnizare de energie electrică sau de gaze naturale”.³

² Articolul 34 alineatele (1), (2) și (3) din [Legea nr. 123/2012](#) transpune în legislația română articolul 9 alineatul (1) literele (b), (c), (d) și articolul 9 alineatul (2) din directiva privind energia electrică.

³ Articolul 2 din proiectul notificat de decizie de certificare.

III. Observații

Pe baza prezentei notificări, Comisia face următoarele observații cu privire la proiectul de decizie.

1. Alegerea modelului ISO

În conformitate cu articolul 9 alineatul (8) litera (a) din directiva privind energia electrică, modelul ISO poate fi aplicat în cazurile în care, la data de 3 septembrie 2009, sistemul de transport a aparținut unei întreprinderi integrate vertical (denumită în continuare „IIV”).

Pentru a se stabili dacă se poate aplica modelul ISO la Transelectrica este necesar să se evalueze în primul rând dacă Transelectrica a fost parte a unei IIV la data de 3 septembrie 2009. La data de 3 septembrie 2009, unicul acționar care deținea controlul asupra societății Transelectrica era statul român, care, în același timp și prin intermediul aceluiași minister (la momentul respectiv Ministerul Economiei și Comerțului, în prezent Ministerul Economiei), deținea pachete mari de acțiuni, inclusiv pachete prin care exercita controlul într-un număr important de societăți comerciale din România, active în producția, distribuția și furnizarea de energie electrică, precum și de gaze. În decizia sa preliminară, ANRE menționează că ministerul poate fi astfel considerat o întreprindere integrată vertical din care Transelectrica făcea parte. La momentul respectiv, Ministerului Economiei și Comerțului i-a fost atribuită și competența de a gestiona proprietățile statului în domeniul electricității, inclusiv al transportului de energie electrică.

Comisia este de acord că alegerea modelului ISO este, în principiu, legitimă, considerând că sistemul de transport vizat aparținea unei IIV la data de 3 septembrie 2009. Cu toate acestea, având în vedere aspectele următoare, Comisia consideră că alegerea modelului ISO este, totuși, nepotrivită în cazul de față, întrucât gradul de separare între autoritățile publice care trebuie să existe în cazurile de aplicare a modelului ISO nu a fost atins.

Gestionarea drepturilor de proprietate ale statului român asupra Transelectrica a fost transferată, începând cu 3 septembrie 2009, Ministerului Finanțelor Publice, care exercită toate drepturile și își asumă toate obligațiile statului român ca acționar la Transelectrica, deținând majoritatea drepturilor de vot reprezentate. Ministerul își exercită aceste drepturi prin numirea de reprezentanți în adunarea generală a societății Transelectrica, care, cu majoritate simplă, numește și revocă, inter alia, membrii consiliului de supraveghere al societății Transelectrica, stabilește bugetul acesteia și îi aprobă planul de management și strategia.⁴ De asemenea, statul român deține interese importante, inclusiv interese care conferă control, în principalele societăți din România care au ca obiect de activitate generarea, furnizarea și distribuția energiei electrice, precum și în principalele societăți de producție, furnizare și distribuție a gazului. Drepturile de proprietate ale statului român asupra acestor societăți sunt exercitate de către Departamentul pentru energie.

⁴ Având în vedere necesitate întrunirii cvorumului în reuniunile adunării generale pentru a se

adopta o decizie, statul român trebuie să fie întotdeauna reprezentat.

Comisia reamintește că, în conformitate cu normele modelului ISO, proprietatea asupra sistemului de transport este, prin definiție, deținută de o altă persoană decât ISO. Această persoană, deținătorul sistemului, este strict limitată în exercitarea drepturilor de proprietar. În plus, ea este supusă unor obligații specifice, care au drept obiectiv să ofere ISO posibilitatea să își îndeplinească atribuțiile de transport în mod independent față de deținătorul sistemului.

Totuși, în cazul de față, rețeaua de transport operată de Transelectrica este parțial deținută de însăși Transelectrica în mod direct și parțial de către statul român. Într-adevăr, statul român deține aproximativ 55%, în termeni de valoare, din rețeaua de transport a energiei electrice. Transelectrica deține în mod direct o cotă de aproximativ 45%. Cota de proprietate deținută de Transelectrica nu va face decât să crească, întrucât activele nou-achiziționate nu pot reveni decât societății Transelectrica. În plus, astfel cum se explică în detaliu mai jos, există legături directe și indirecte între Transelectrica și Departamentul pentru energie, care exercită drepturile de proprietate ale statului într-un număr de întreprinderi în domeniul furnizării și generării de energie electrică.

Comisia constată că, în cazul de față, având în vedere faptul că Transelectrica deține 45 % din activele de transport de energie electrică, ISO este în prea mare măsură aceeași persoană cu deținătorul sistemului. Acesta nu reprezintă fondul tipic pentru care a fost creat modelul ISO, și anume, o situație în care o societate energetică integrată vertical, care a fost reticentă să își vândă activele de transport, ar putea plasa operarea lor în mâinile unui operator complet separat, împiedicând astfel orice conflicte de interese cu privire la operarea rețelei. Această separare este absentă în cazul de față, dat fiind că Transelectrica deține o proporție semnificativă, și din ce în ce mai mare, din activele rețelei de transport de energie electrică.

Prin urmare, Comisia este de părere că modelul ISO nu este cel mai potrivit pentru a fi aplicat societății Transelectrica. În schimb, Comisia consideră că separarea drepturilor de proprietate în cadrul statului ar constitui o opțiune mai adecvată pentru a asigura separarea efectivă a activităților de transport de interesele statului în materie de furnizare și generare de energie electrică.

Atât în cadrul modelului ISO, cât și al celui de separare a drepturilor de proprietate, separarea efectivă în cadrul statului trebuie să fie asigurată în cazul în care separarea are loc între autoritățile publice. Articolul 9 alineatul (6) din directiva privind energia electrică oferă statului posibilitatea, în contextul modelului separării drepturilor de proprietate și în scopul conformării cu cerințele de la articolul 9 alineatul (1) literele (b), (c) și (d), de a controla activitățile de transport, precum și cele de generare, producție și/sau furnizare. Cu toate acestea, activitățile respective sunt exercitate de către entități publice separate. Această dispoziție se aplică și modelului ISO.⁵ În acest context, două organisme publice separate ar trebui, deci, să fie considerate drept două persoane distincte și ar trebui să fie în măsură să controleze activitățile de generare și/sau furnizare, pe de o parte, și activitățile de transport, pe de altă parte, cu condiția să se poată demonstra că ele nu sunt sub influența comună a unei alte entități publice, încălcând regulile privind separarea. Organismele publice în cauză trebuie să fie separate efectiv. În aceste cazuri trebuie să se demonstreze că cerințele de la articolul 9 alineatul (1) literele (b), (c) și (d) din directiva privind energia electrică sunt respectate în mod corespunzător.

⁵ A se vedea articolul 13 alineatul (2) litera (a) din directiva privind energia electrică, care obligă candidatul să demonstreze că îndeplinește cerințele de la articolul 9 alineatul (1) literele (b), (c) și (d) din directiva privind energia electrică.

Conform legislației române, prim-ministrul conduce guvernul și coordonează activitățile membrilor săi, în limitele obligațiilor lor prevăzute prin lege⁶. Îndatoririle legale ale ministerelor sunt diferite și sunt stabilite prin legi diferite, corespunzătoare domeniilor respective. Ministerele sunt entități juridice distincte, fără nicio subordonare între ele. În conformitate cu articolul 93 alineatul (19) din [Legea 123/2013](#), orice acțiune împotriva independenței OTS este considerată ca o încălcare a legii. Întrucât Departamentul pentru energie este un departament separat din punct de vedere juridic, el este subordonat coordonării de către ministrul economiei.

⁶ Articolul 13 din [Legea nr. 90/2001](#).

Comisia consideră că Departamentul pentru energie nu poate fi considerat ca fiind un organism public separat de Ministerul Economiei în sensul articolului 9 alineatul (6) din directiva privind energia electrică. Comisia ar putea fi de acord cu faptul că Ministerul Finanțelor Publice, pe de o parte, și Ministerul Economiei, pe de altă parte, pot fi considerate organisme publice independente în sensul articolului 9 alineatul (6) din directiva privind energia electrică. Totuși, Comisia consideră că nu a fost demonstrat suficient că prim-ministrul nu poate interfera cu ministrul finanțelor publice, pe de o parte, și cu Ministerul Economiei și Departamentul pentru energie, pe de altă parte. De exemplu, nu s-a demonstrat că prim-ministrul nu are competența

de a da instrucțiuni acestor organisme publice.

În plus, Comisia menționează că separarea între Ministerul Finanțelor Publice, pe de o parte, și Ministerul Economiei și Departamentul pentru energie, pe de altă parte, pare să fie insuficientă, din cauza faptului că există un acord de concesiune care pare să ofere Ministerului Economiei drepturi vizavi de societatea Transelectrica. Departamentului pentru energie, care este subordonat ministrului economiei, îi este, de asemenea, atribuită responsabilitatea de a gestiona proprietățile statului român în ceea ce privește transportul energiei electrice. În plus, Departamentul pentru energie este responsabil de coordonarea operațională și metodologică a Dispecerului național, parte din Transelectrica, conform descrierii de la punctul 4 al prezentului capitol. Astfel, Departamentul pentru energie își exercită influența asupra societății Transelectrica într-un mod care nu este reconciliabil nici cu separarea în cadrul statului, nici cu rolul său de proprietar de sistem.

De asemenea, Comisia menționează că articolul 3 alineatul (4) din [Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2013](#)⁷ prevede că, chiar dacă Ministerul Finanțelor Publice va numi și va revoca membrii consiliului de administrație ai societății Transelectrica, acești membri trebuie să acționeze în conformitate cu politicile și strategiile în domeniul energiei și gazului, astfel cum au fost întocmite de ministerul de resort, și anume, Departamentul pentru energie. În timp ce este adecvat ca membrilor consiliului de administrație numiți de către statul român să le poată fi solicitat să acționeze în limitele politicilor și strategiilor generale stabilite de statul român, inclusiv cele formulate de către Departamentul pentru energie, Comisia este de părere că astfel de cerințe ar trebui să excludă în mod explicit posibilitatea ca astfel de măsuri să interfereze cu independența și funcționarea de zi cu zi a societății Transelectrica.

⁷[Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2013](#), care prevede transferul acțiunilor deținute de stat în CNTEE Transelectrica - S.A. și SNTGN Transgaz - S.A.

În acest context, Comisia consideră că, în situația de față, nu există suficiente motive pentru a concluziona că gradul de separare necesar în temeiul articolului 9 alineatul (6) din directiva privind energia electrică, în contextul unui model ISO, este atins.

2. Interesele acționarilor minoritari

Articolul 13 alineatul (2) litera (a) din directiva privind energia electrică stabilește, inter alia, că ISO trebuie să fie în conformitate cu cerințele de la articolul 9 alineatul (1) literele (b) și (c) din directiva privind energia electrică, cu scopul de a asigura independența operatorului de transport și de sistem de interesele în domeniul generării sau al furnizării.

În cazul de față, există doi acționari minoritari ai societății Transelectrica, respectiv S.C. Fondul Proprietatea (13,499%) și S.I.F. Oltenia (7,04%), fiecare deținând interese și în societăți de producție și furnizare de gaz și energie electrică. S.C. Fondul Proprietatea și S.I.F. Oltenia nu dețin controlul asupra societății Transelectrica, dar pot vota și propune alegerea membrilor consiliului de administrație în cazul societăților în care dețin acțiuni. Legislația română facilitează și numirea membrilor consiliului de administrație de către acționarii minoritari în societățile deținute de stat prin așa-numitele „drepturi de vot cumulative”.⁸ În consecință, Comisia concluzionează că acești acționari minoritari dețin interese și pot exercita drepturi care sunt incompatibile cu dispozițiile articolului 9 alineatul (1) literele (b) și (c)⁹ din directiva privind energia electrică.

⁸ Ordonanța de urgență nr. 109/2011 privind guvernanta corporativă a întreprinderilor publice. Această ordonanță prevede că un acționar care deține, fie individual, fie în comun cu alți acționari, cel puțin 10% din acțiunile unei întreprinderi deținute de stat poate solicita aplicarea procedurii votului cumulativ pentru alegerea membrilor consiliului de administrație sau ai consiliului de supraveghere. În timp ce această posibilitate facilitează desemnarea membrilor consiliului de administrație de către acționarii minoritari, normele nu sunt concepute astfel încât ei să obțină controlul. Fondul Proprietatea deține interese minoritare în transportul de energie electrică deținut de stat, precum și în societățile de generare a energiei electrice.

⁹ În plus față de drepturile care pot fi derivate din Ordonanța de urgență nr. 109/2011, se pare că S.C. Fondul Proprietatea beneficiază de anumite drepturi minoritare, care îi permit să numească membrii consiliilor de administrație din anumite societăți generatoare de energie electrică și drepturi în ceea ce privește anumite tipuri de decizii.

Comisia menționează că este necesar să se asigure conformitatea cu articolul 9 alineatul (1) literele (b) și (c) din directiva privind energia electrică indiferent dacă este aplicat modelul ISO sau modelul separării proprietății. Aceasta ar putea fi realizată prin stabilirea, de exemplu, în statutul societății Transelectrica, a faptului că acționarii principali¹⁰ nu își pot exercita drepturile de proprietate asupra Transelectrica decât în cazul în care ANRE a primit asigurări că acești acționari nu dețin interese în alte societăți, incompatibile cu cerințele din directiva privind

energia electrică.

¹⁰ Cum ar fi entitățile care dețin o cotă din drepturile de vot de 5% sau mai mult în sensul articolului 228 din legea română nr. 227 privind piața de capital - legea pieței de capital sau entitățile care beneficiază de Ordonanța de urgență nr. 109/2011.

3. Independența membrilor consiliului de administrație al societății Transelectrica

Articolul 9 alineatul (1) litera (d) din directiva privind energia electrică stabilește că nu este posibil ca un membru al consiliului de administrație sau un membru al unui organism care reprezintă în mod legal un OTS să fie, în același timp, membru al consiliului de administrație al unei întreprinderi active în domeniul furnizării energiei electrice sau al generării acesteia. Pentru câțiva membri ai consiliului de administrație al societății Transelectrica, ANRE nu a fost în măsură să certifice dacă aceștia dețin interese sau sunt membri în alte consilii incompatibile cu articolul 9 alineatul (1) litera (d) din directiva privind energia electrică. În plus, în cazul unui membru al consiliului de administrație numit de către guvern, ANRE a demonstrat că el este membru și al consiliului de administrație al societății Hidroelectrica, un important generator de energie electrică din România.

Comisia menționează că este necesar ca ANRE să evalueze activitățile tuturor membrilor consiliului de administrație înainte ca respectarea dispozițiilor de la articolul 9 alineatul (1) litera (d) din directiva privind energia electrică să poată fi asigurată. Este necesar să se asigure conformitatea cu articolul 9 alineatul (1) litera (d) din directiva privind energia electrică indiferent dacă este aplicat modelul ISO sau modelul separării proprietății.

Comisia menționează, de asemenea, că este necesar ca ANRE¹¹ să dețină competențele necesare pentru a determina ca toți potențialii membri ai consiliului de administrație să respecte toate cerințele relevante din directiva privind energia electrică, înaintea numirii lor.

¹¹ Faptul că această obligație revine ANRE și cerința privind competențele necesare decurg din articolul 37 alineatul (1) litera (b) și din articolul 37 alineatul (4) din directiva privind energia electrică.

4. Competențele Departamentului pentru energie conferite prin lege cu privire la dispecerizare

Articolul 13 alineatele (4) și (5) din directiva privind energia electrică limitează strict competențele proprietarului sistemului asupra ISO. Articolul 13 alineatul (2) stabilește că ISO este responsabil de îndeplinirea sarcinilor menționate la articolul 12. Dispecerizarea este o funcție esențială a operării sistemului de transport.

Din decizia preliminară a ANRE reiese că Transelectrica acționează ca Dispecer național pentru energia electrică în România, în sensul codului rețelei de energie electrică din România¹²: mai precis, ea gestionează operarea rețelei de transport din România și interconexiunile acesteia cu țările învecinate. Pe scurt, aceasta implică gestionarea rețelei după programe transmise în ziua precedentă, inclusiv asigurarea stabilității rețelei, echilibrarea și gestionarea congestiunilor.

¹² Codul tehnic al rețelei electrice de transport, Revizia I, Aprobat prin Ordinul ANRE nr. 20 din 27.08.2004.

Totuși, legislația română prevede că Dispecerul național pentru energia electrică¹³ rămâne sub coordonarea metodologică și operațională a ministrului delegat pentru energie¹⁴.

¹³ La fel ca și Dispecerul național pentru gaze, și anume Transgaz, OTS-ul României pentru gaze.

¹⁴ Articolul 5 alineatul (2), Ordonanța de urgență nr. 18/2013.

Comisia consideră că o astfel de dispoziție este incompatibilă cu dispozițiile directivei privind energia electrică. Comisia este de părere că activitatea de coordonare metodologică și operațională a Dispecerului național pentru energie este o sarcină fundamentală a OTS și trebuie exercitată în mod independent și de către însuși OTS.

Reținerea competenței de a coordona metodologic și operațional Dispecerul național pentru energie de către Departamentul pentru energie este cu atât mai discutabilă cu cât acest departament gestionează și interesele României în domeniul generării de energie electrică, mijloacele de furnizare și distribuție, astfel încât ar fi puțin probabil ca OTS să poată îndeplini această sarcină principală în mod independent.

Comisia menționează că rămâne posibil ca Departamentul pentru Energie să stabilească politica generală în ceea ce privește sectorul energiei electrice, incluzând adoptarea de legi care - în limitele stabilite la articolul 15 din directiva privind energia electrică - pot afecta dispecerizarea.

Pe baza observațiilor de mai sus, Comisia este de părere că nu există suficiente motive pentru certificare în cadrul modelului ISO. Comisia recomandă ANRE să acționeze, în cooperare cu organismele relevante ale statului român, în sensul separării drepturilor de proprietate asupra societății Transelectrica prin aplicarea articolului 9 alineatul (6) din directiva privind energia electrică, care să permită separarea în cadrul statului, ceea ce, în mod necesar, implică și faptul

că legislația română trebuie să fie modificată în regim de urgență, astfel încât conțină acest model de separare.

Într-o astfel de situație, exercitarea drepturilor de proprietate ale statului român asupra societății Transelectrica poate rămâne în cadrul Ministerului Finanțelor Publice. Ministerul Economiei și Departamentul pentru energie ar putea să își mențină participațiile lor respective în societățile care au ca obiect activitatea de generare și/sau de furnizare, precum și sarcinile lor respective în ceea ce privește politica energetică la nivel național. Cu toate acestea, Ministerul Finanțelor Publice ar trebui să devină autoritatea contractantă a acordului de concesiune (care, ca o observație generală, ar trebui să se bazeze pe condiții juste) și să obțină responsabilitatea de a gestiona proprietățile statului român în ceea ce privește transportul de energie electrică, care, în prezent, revin, respectiv, Ministerului Economiei și Departamentului pentru energie. Articolul 3 alineatul (4) din Ordonanța de urgență nr. 18/2013 ar trebui modificat în conformitate cu cele de mai sus. În cele din urmă, Departamentul pentru energie ar trebui să renunțe la coordonarea metodologică și operațională a Dispecerului național, coordonare care trebuie considerată o sarcină esențială a societății Transelectrica și care trebuie desfășurată în mod independent.

IV. Concluzie

În conformitate cu articolul 3 alineatul (2) din regulamentul privind energia electrică, ANRE va ține seama în cel mai strict sens de observațiile de mai sus ale Comisiei atunci când adoptă decizia sa finală cu privire la certificarea societății Transelectrica, iar atunci când o adoptă, o comunică Comisiei.

Poziția Comisiei cu privire la prezenta notificare nu aduce atingere niciunei alte poziții pe care Comisia ar putea să o aibă față de autoritățile naționale de reglementare cu privire la orice alte proiecte de măsuri notificate privind certificarea sau față de autoritățile naționale responsabile de transpunerea legislației UE în ceea ce privește compatibilitatea oricărei măsuri de implementare naționale cu legislația UE.

Comisia va publica prezentul document pe site-ul ei de internet. Comisia consideră că informațiile din prezentul document nu sunt confidențiale. ANRE este invitată să informeze Comisia în termen de 5 zile lucrătoare de la primirea prezentului document în cazul în care consideră că, în conformitate cu normele UE și cu cele naționale privind confidențialitatea comercială, el conține informații confidențiale a căror eliminare o solicită înaintea publicării.

O astfel de solicitare trebuie justificată.

Adoptată la Bruxelles, 14.10.2013.

Pentru Comisie

Johannes Hahn

membru al Comisiei